Policy Leeds

UNIVERSITY OF LEEDS

Diogelu lles a gwydnwch teuluoedd a chymunedau BAME yn ystod argyfwng iechyd cyhoeddus

Nodyn Rhif 5
15 Mehefin 2022

Polisi Leeds

Prifysgol Leeds

leeds.ac.uk/policy-leeds

Co-POWeR: Consortiwm ar Arferion Lles a Gwydnwch mewn Teuluoedd a Chymunedau BAME

Gall anwybyddu hil, rhyw a dosbarthiad wrth fynd i'r afael â phandemig danseilio nid yn unig lles ar draws teuluoedd a chymunedau Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig (BAME FC) ond hefyd eu lefelau o ymddiriedaeth yn y llywodraeth. Mae Co-POWeR wedi datblygu fframwaith i ddiogelu lles a gwydnwch yn BAME FC yn ystod argyfyngau iechyd cyhoeddus er mwyn sicrhau bod y cyfreithiau a'r canllawiau a fabwysiadwyd yn ddiwylliannol gymwys.

Roedd anghydraddoldebau'r pandemig COVID-19 yn glir erbyn mis Ebrill 2020 pan ddangosodd data, er eu bod yn golygu dim ond 3.5% o boblogaeth Lloegr, roedd pobl Ddu yn cyfrif am 5.8% o'r rhai a fu farw o'r firws; tra bod pobl Gwyn, sef 85.3% o'r boblogaeth, yn 73.6% o'r rhai a fu farw. Parhaodd yr effaith anghymesur gyda, er enghraifft, gor-blismona: roedd 32% o stopio a chwilio yn y flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mawrth 2021 yn ddynion BAME 15-34 oed, er eu bod dim ond 2.6% o'r boblogaeth.

Gweithiodd y mesurau brys a gyflwynwyd i lywodraethu'r pandemig gyda'i gilydd i greu cylch niweidiol sy'n effeithio ar bobl BAME FC o bob oed. Ni allai gweithwyr allweddol - yn aml yn cael eu stopio gan yr heddlu ar eu ffordd i ddarparu gwasanaethau hanfodol - ffyrlo na gweithio gartref i osgoi haint, na chefnogi eu plant mewn addysg o gartref. Roedd diffyg lle a/neu offer digonol i ddysgu gan blant mewn cartrefi defnydd uchel; roedd cartrefi o'r fath hefyd yn brin o le hamdden i weithwyr allweddol adfer eu hunain ar ôl oriau estynedig yn y gwaith. Fe wnaeth gor-blismona godi ofn ar draws y cenedlaethau ac atal pobl BAME - gan gynnwys yr henoed symudol - rhag gadael cartrefi gorlawn ar gyfer ymarfer corff cyfreithlon, a'r rhai a oedd yn wynebu'r risg o dderbyn Hysbysiad Cosb Benodedig a chofnod troseddol.

Deilliodd y mewnwelediadau hyn o ymchwil gan Co-POWeR i effeithiau synergaidd mesurau brys ar blismona, lles plant, gofalu, gweithgaredd corfforol a maeth. Gan ddefnyddio ymgysylltu â'r gymuned, arolwg gyda 1000 o gyfranogwyr a chyfweliadau, grwpiau ffocws, gweithdai cyfranogol a diwrnodau tystiolaeth gymunedol gyda chyfanswm o dros 400 o bobl, gwnaethom archwilio effaith gyfunol COVID-19 a gwahaniaethu ar les a gwydnwch ar draws BAME FC yn y DU. Mae'r nodyn polisi hwn yn crisialu ein canfyddiadau yn fframwaith o argymhellion sy'n ymwneud â chyfathrebu'r celfyddydau a'r cyfryngau, systemau a strwythurau, lles a chydnerthedd cymunedol ac unigol. Rydym yn hyrwyddo camau gweithredu hirdymor yn hytrach nag adweithiau tymor byr.

Fframwaith ar gyfer lles a gwytnwch yn BAME FC

Cyfathrebu celfyddydau a chyfryngau

Gweithred: Darparu cyfleoedd i BAME FC i gymryd rhan lawn yn y celfyddydau creadigol fel cynhyrchwyr a defnyddwyr trwy ddatblygu rhaglenni, cynlluniau a chyfleusterau celfyddydau creadigol sy'n hygyrch ac yn gynhwysol i bob grŵp ethnig a chymuned.

Pwy: Yr Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol, Cynghorau Lleol a phob Cyngor Celfyddydau.

Pam: Mae'r ddarpariaeth a mynediad at gelfyddydau creadigol yn hanfodol ar gyfer iechyd – lles a gwytnwch corfforol, meddyliol a chymdeithasol – i bob cymuned. Bydd y cam gweithredu hwn yn sicrhau bod y celfyddydau'n cael eu defnyddio i rymuso BAME FC trwy naratifau cadarnhaol, gwella cynrychioliadau a gwelededd. Fel y dywedodd cyfranogwr: "...rydyn ni wedi trawsnewid delwedd y gampfa... rydyn ni'n postio o hyfforddi i annog i ni fod allan yn rhedeg, i rai o'r pethau hwyl rydyn ni'n eu gwneud...Felly os oedd rhywun yn edrych i mewn o'r tu allan, byddan nhw'n gweld delwedd wahanol o'r gampfa, delwedd fwy croesawgar." Mae naratifau cadarnhaol o'r fath yn ennyn diddordeb ac yn dileu stigmateiddio ieuenctid bregus, ac hefyd yn hyrwyddo bywiogrwydd ac egni cymdeithas sifil.

Systemau a strwythurau

Gweithred: Er mwyn cynyddu ymddiriedaeth mewn awdurdodau cyhoeddus, ni ddylai fod gan yr heddlu unrhyw rôl mewn prosesau ar gyfer gorfodi neu fonitro cydymffurfiaeth â chyfraith a chanllawiau iechyd cyhoeddus; dylid ddatblygu'r prosesau hyn mewn ymgynghoriad â BAME FC, a'u cyfieithu i ieithoedd cymunedol perthnasol.

Pwy: Y Weinyddiaeth Gyfiawnder ac awdurdodau iechyd cyhoeddus.

Pam: Ers i bandemig COVID-19 ddechrau, mae ymddiriedaeth mewn canllawiau iechyd swyddogol a llywodraeth y DU wedi gostwng, gyda'r rhai sy'n cytuno bod ganddyn nhw ymddiriedaeth isel mewn Canllawiau Iechyd Swyddogol yn mynd o 11% i 32%, a'r rhai sy'n cytuno bod ganddyn nhw ymddiriedaeth isel yn y Llywodraeth y DU yn mynd o 23% i 38%. Wrth ystyried plismona anghymesur presennol o bobl o BAME FC, mae cryfhau pwerau'r heddlu yn lleihau ymddiriedaeth ym mhob awdurdod cyhoeddus ac yn tanseilio effeithiolrwydd cyffredinol y cyfreithiau a gyflwynwyd i ddelio ag argyfyngau iechyd cyhoeddus fel y pandemig. O'u cyfuno â mesurau iechyd cyhoeddus, mae pwerau'r heddlu yn wrthgynhyrchiol ac yn amhriodol i'r dasg.

Lles a gwydnwch cymunedol

Gweithred 1: Ariannu rhaglenni sy'n ddiwylliannol berthnasol ar weithgarwch corfforol a maeth drwy grwpiau a gwasanaethau cymunedol.

Pwy: Y Swyddfa Gwella Iechyd a Gwahaniaethau.

Pam: Cafodd grwpiau cymunedol gwirfoddol sy'n cefnogi gweithgaredd corfforol, bwyta'n iach a lles meddyliol eu effeithio'n ddifrifol gan y pandemig gan ddiffyg adnoddau. "Rwy'n ymwneud â'r clwb cinio hwn...sy'n fy helpu i fynd allan, atal unigrwydd ac rydym yn dysgu llawer am fwyta'n iach... ond mae'r pandemig wedi effeithio arno ryw raddau". Dylai'r Llywodraeth weithio gyda grwpiau cymunedol BAME presennol, gan adeiladu ar eu seilwaith o ymddiriedaeth a mynediad at y rhai sydd angen cymorth."

Gweithred 2: Mae angen buddsoddiad hirdymor mewn gwasanaethau ieuenctid lleol, sy'n benodol i anghenion cymunedau lleol, er mwyn darparu mannau diogel anfeirniadol, gan ystyried anghydraddoldebau hiliol ac anghydraddoldebau strwythurol eraill a wynebir gan deuluoedd BAME.

Pwy: Yr Adran Iechyd, yr Adran Addysg, a Llywodraeth Leol ar y cyd.

Pam: Mae cymunedau BAME yn rhagweld gelyniaeth wrth ddefnyddio gwasanaethau. Dywedodd tad Mwslimaidd Bangladeshaidd yn Bradford wrthym "nid ydym yn gofyn am ei gael yn arbennig, ond oherwydd ein bod yn byw yn y gymdeithas hon... dylen nhw [y llywodraeth] edrych arnom ni a dweud 'edrychwch, maent eu hangen, mae angen hynny i gael ei fodloni hefyd'...addasu gwasanaethau". Ychwanegodd ei wraig "nid yw un maint yn addas i bawb...dylech edrych ar [y] gymuned unigol a'u hanghenion".

Lles a gwytnwch unigol

Gweithred: Cynyddu lwfans gofalwr ar gyfer gofalwyr di-dâl fel y gallant ofalu am bobl hŷn a nhw eu hunain yn gynaliadwy.

Pwy: Yr Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol, yr Adran Gwaith a Phensiynau.

Pam: Mae cydnabod gofal fel gwaith, sy'n cyfrannu at economi'r DU, yn hollbwysig. Dywedodd un gofalwr: "Rydyn ni allan yna yn gofalu am yr henoed hyn, y bobl sy'n agored i niwed... mae'r swydd rydyn ni'n gwneud yn fawr." Dylid gwella cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant er mwyn atal gwahaniaethu ar sail hil a rhyw ar weithwyr gofal cymorth cyflogedig a di-dâl: fel y cwestiynodd un cyfranogwr "ydych chi'n ymladd yn erbyn y firws neu ydych chi'n ymladd yn erbyn hiliaeth? Dydych chi ddim yn gwybod pa un i ymladd."

Gwybodaeth bellach

Mae'r Consortiwm ar Arferion Lles a Gwydnwch mewn Teuluoedd a Chymunedau BAME (Co-POWeR) yn gonsortiwm ymchwil 18 mis a ariennir gan yr ESRC, a ffurfiwyd gan athrawon BAME ym Mhrifysgolion Leeds, Sussex, Goldsmiths, UEL, Southampton, De Cymru, Royal Holloway, UCL a Warwick. co-power.leeds.ac.uk

Awdur cyfatebol: Iyiola Solanke
Ebost: i.solanke@leeds.ac.uk
Awduron cyfrannol: Florence Ayisi, Claudia Bernard, Gargi Bhattacharyya, Anna Gupta, Raminder Kaur, Monica Lakhanpaul, Sabu Padmadas, Shirin M. Rai, Maria Stokes.

Rydym yn cydnabod y ddadl eang ar ddefnyddio'r acronym BAME.

© The Authors 2022, except front page image © Shutterstock, rights reserved. Editorial credit: Sandor Szmutko / Shutterstock.com. DOI: https://doi.org/10.48785/100/114. Licensed under Creative Commons (CC-BY 4.0).

Tel. +44 (0)113 2431751
policyleeds@leeds.ac.uk
leeds.ac.uk/policy-leeds
@policyleeds

UNIVERSITY OF LEEDS

Policy Leeds
University of Leeds
Leeds, United Kingdom LS2 9JT